

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-02668/2022-03

Датум: 03.08.2023. год.

Немањина 22-26

Београд

На основу члана 2. тачка 2. алинеја 1. и члана 24. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 135/04, 36/09), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16, 95/18-аутентично тумачење и 2/23 – одлука УС), члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20 и 116/22) као и члана 23. став 2. и члана 24. став 3. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/18 - др. закон), поступајући по захтеву носиоца пројекта "Moravacem" d.o.o., Бранка Ристића 8, 35 254 Поповац – Параћин, Министарства заштите животне средине, Александар Дујановић, државни секретар, по решењу о овлашћењу број: 021-01-36/22-09 од 10.11.2022. године, доноси:

РЕШЕЊЕ

1. **ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ** на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта: Изградња силоса врућег брашна, на к.п. број 2226 КО Поповац, Општина Параћин, носиоца пројекта "Moravacem" d.o.o., Бранка Ристића 8, 35 254 Поповац – Параћин
2. Налаже се носиоцу пројекта да, при изградњи и раду предметног пројекта, у свему испоштује мере заштите животне средине предвиђене у предметној Студији (поглавља 8 Студије) и програм праћења утицаја на животну средину (поглавље 9 Студије).
3. Налаже се носиоцу пројекта да, при изградњи и раду предметног пројекта, у свему испоштује услове и сагласности других надлежних органа и организација прибављених у складу са посебним законом.
4. Носилац пројекта је дужан да у року од две године од дана добијања овог решења започне извођење пројекта из тачке 1. овог решења. Решење и предметна Студија о процени утицаја на животну средину су саставни део техничке документације, у складу са чланом 18. Закона о процени утицаја на животну средину.
5. О трошковима поступка биће одлучено посебним решењем

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Носилац пројекта је, Министарству заштите животне средине, поднео захтев за давање сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта: Изградња силоса врућег брашна, на к.п. број 2226 КО Поповац, Општина Параћин.

У складу са чланом 20. Закона о процени утицаја на животну средину, обезбеђен је јавни увид, организована презентација и спроведена јавна расправа о предметној Студији – Обавештење је објављено у дневном листу „Политика“ дана 15.02.2023. године, као и на службеном сајту Министарства <http://www.ekologija.gov.rs/obavestjenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/>.

Јавна расправа и презентација предметне Студије је одржана 10.03.2023. године у просторијама Општинске управе Параћин.

У току трајања јавног увида није било достављених мишљења заинтересованих органа, организација и јавности у писаном облику.

У складу са чланом 22. Закона о процени утицаја на животну средину образована је Техничка комисија Решењем број: 353-02-02668/2022-03 од 20.02.2023. године. Чланови Техничке комисије су извршили детаљан преглед и анализу Студије и пратеће документације. На састанку који је одржан 04.04.2023. године, закључено је да је предметна Студија конципирана у складу са Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 69/05) и чланом 17. Закона о процени утицаја на животну средину, али да постоје одређени недостаци које треба кориговати. Дописом овог органа од 04.04.2023. године, носиоцу пројекта су достављене примедбе/коментари и наложена је измена и допуна предметне Студије. На примедбе/коментаре су одговорили следеће:

1. У уводу Студије навести у коју групу пројекта спада предметни пројекат у складу са Уредбом о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. Гласник РС", бр. 114/08).

Одговорено је да је наведено онако како је утврђено Решењем о утврђивању потребе израде студије и о одређивању обима и садржаја студије број 353-02-01084/2021-03 од 12. 07. 2021. године.

2 . Тачком 5 Решења Министарства заштите животне средине бр. 353-02-01084/2021-03 од 12.07.2021. год. прописано је да је носилац пројекта дужан да у року од годину дана од коначности овог решења поднесе захтев за давање сагласности на студију о процени утицаја предметног пројекта на животну средину. Како је прошло више од 6 месеци од истицања поменутог рока, потребно је приложити допис Министарства којим се одобрава продужење поменутог рока или дати образложење разлога прекорачења.

Одговорено је да је захтев за давање сагласности на Студију о процени утицаја поднет 21.07.2022. године што је свакако пре истека законског рока. Јавна расправа је одржана 10.03.2023. године. У међувремену је вршено уређивање захтева према захтевима надлежног органа. Било је укупно две допуне Захтева: прва у октобру 2022. године, а друга у јануару 2023. године. Такође, у том периоду су прибављени и нови локацијски услови.

3. У Решењу о образовању мултидисциплинарног тима наводи се Решење Министарства заштите животне средине о утврђивању потребе процене утицаја на животну средину Пројекта "Изградња силоса врућег брашна" број 353-02-01556/2021-03 од 06.04.2022. године. У прилогу Студије није дато ово Решење, већ Решење број 353-02-01084/2021-03 од 12.07.2021. год. Потребно је образложити наведено.

Одговорено је да је исправљено. Био је погрешан број и датум Решења. Стављен је тачан број и датум: 353-02-01084 2021-03 од 12.07.2021. године.

4. Ажурирати и исправити следеће прописе у целој Студији:

– Ажурирати Закон о заштити животне средине;

Одговор је да је ажуриран.

– Недостаје Уредба о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС", бр. 114/08);

Одговорено је да је додато.

– Уредбу о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисије испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија („Сл. гласник РС", бр. 100/11) није потребно наводити у предметној Студији, јер активности којима се Носилац пројекта (Оператер) бави не спадају у активности на које се односи поменута уредба;

Одговорено је да је избрисано.

– Допунити регулативу која се односи на воду Законом о водама и осталом подзаконском регулативом;

Одговорено је да су на крају поглавља 3.4.2.2 Емисије у воде током редовног рада, додати Закон о водама и најважнији подзаконски акти.

– Ажурирати Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање;

Одговорено је да је ажурирано.

– Ажурирати Закон о заштити од буке у животној средини;

Одговорено је да је ажурирано.

- Ажурирати Закон о културним добрима

Одговорено је да је ажурирано.

Напомена : управљање библиографијом и референцама се врши помоћу посебног програма који ради заједно са Word-ом. То значи да се у библиографији може појавити само ставка која је бар једном поменута у тексту. Просто додавање нових ставки није могуће без нарушавања интегритета документа. Тако на пример, Закон о водама није поменут у тексту неизмењене студије па се није појавио у библиографији. У циљу испуњавања овог захтева Закон о водама и најважнији подзаконски акти су уметнути на крају поглавља 3.4.2.2. На овај начин се истовремено испуњава захтев и не нарушава интегритет документа.

5. На 30. страни је приказана микролокација комплекса. Потребно је додати још једну слику на којој ће или на орто-фото снимку, или на копији плана катастарске парцеле бити учртано место на коме ће бити изграђен силос врућег брашна.

Одговорено је да је после Сlike 2 – Микролокација, додата Сlike 3 са учртаним местом на коме ће бити изграђен силос врућег брашна.

6. Податак дат у поглављу 2.2, на 30. страни, према коме укупна површина земљишта под конструкцијом износи 138,23 m² се односи на други пројекат, па га је потребно изменити у складу са Пројектном који се односи на изградњу силоса врућег брашна. Ово је поновљено и у поглављу 6.2.6, на 120. страни.

Одговорено је да је измењено на оба места. Уписана је тачна вредност од 56,75 m².

7. У тексту, у првој реченици поглавља 2.5 наведена је слика 2, а слика на коју се реченица односи је слика 3.

Одговорено је да је исправљено.

8. За слику 4, на 34. страни дати легенду.

Одговорено је да је додата легенда и нова слика (Инжењерскогеолошка карта Републике Србије) која другачије изгледа пошто су на порталу <https://a3.geosrbija.rs/> оџигледно вршене одређене промене.

Пре слике 4 је додат и текст који детаљније описује инжењерскогеолошку јединицу којој припада локација пројекта.

9. У Студији, на 63. страни појаснити скраћеницу "TSR". Такође, на истој страни појаснити појам "mižbet hala".

Одговорено је да је на страни 63. после 4. пасуса неизмењене студије додат опис коришћених скраћеница и термина који се користе у интерној употреби и као такви не могу бити познати никоме ван фабрике Моравацем. Објашњење је дато у оквиру одговора на примедбу број 10. TSR (Степен топлотне супституције - Thermal Substitution Rate). Пожељно је да буде што већи јер то значи да је већи део енергије добијене из фосилних горива, супституисан енергијом из алтернативних извора. Екстракција врућег брашна доприноси повећању TSR-а.

"mižbet" је дански назив за халу за предхомогенизацију која се налази поред млина сировине. Позиција хале се може видети на слици која је додата после Сlike 2 – Микролокација, на којој су учртани најважнији објекти.

10. Појаснити у Студији шта је вруће брашно, како и где настаје и која му је улога у производном процесу.

Одговорено је да су на страни 63. после 4. пасуса неизмењене студије додати тражени одговори. У оквиру истог дела текста налази се и објашњење шта је TSR и "mižbet" што представља одговор на претходну примедбу број 9.

Вруће брашно је загрејано и делимично декарбонизовано сировинско брашно (сировинска смеша) степена декарбонизације максимално до 65%.

Вруће брашно се загрева до максимално 850° C, а после хлађења има температуру око 100° C.

Сировинско брашно се загрева, и тако постаје вруће брашно, у четворостепеном циклонском предгрејачу у супротнострујном току са димним гасовима који долазе из пећи. При томе долази до интензивне размене топлоте: димни гасови се хладе, а сировинско брашно се загрева. Овај процес је детаљније описан у следећем поглављу "Опис процеса производње цемента у фабрици Моравацем".

Вруће брашно се екстрахује после циклона 4 из сипке пре уласка у пећ након чега се хлади и транспортује у силос.

У односу на "примарно-хладно" сировинско брашно, вруће брашно има повећан садржај хлора од 2,5%, док је у "хладном" брашну садржај хлора око 0,08%.

У цементари се поред фосилиних горива користе и алтернативна горива. Једно од њих је и SRF (Solid Recovered Fuel), гориво пореклом из неопасног дела комуналног отпада.

Алкални хлориди, који потичу из алтернативног SRF горива, испаравају на високим температурама у пећи и након тога, у контакту са врућим брашном у супротнострујном току, долази до њихове кондензације у врућем брашну. Зато се повећаном екстракцијом врућег брашна уклања хлор из система и тиме се доприноси заштити животне средине јер се смањује емисија хлора.

Поред тога, екстракцијом врућег брашна долази и до повећања TSR-а (Степен топлотне супституције - Thermal Substitution Rate), а уједно се спречава и загушење циклона. Пожељно је да TSR буде што већи јер то значи да је већи део енергије добијене из фосилних горива, супституисан енергијом из алтернативних извора.

Из свих наведених разлога потребно је повећати складишне капацитете за вруће брашно.

Повећањем складишних капацитета избегава се пражњење постојећег бункера камионима цистернама и складиштење у хали за предхомогенизацију (mižbet хала). То је још један позитиван ефекат овог пројекта. "mižbet" је дански назив за халу за предхомогенизацију која се налази поред млина сировине. Позиција хале се може видети на слици која је додата после Слике 2 – Микролокација, на којој су уцртани најважнији објекти.

Вруће брашно се користи као минорни додатак у неким типовима цемента.

11. Пре паковања и отпреме који су описани у поглављу 3.2.1.5, изостављен је опис млевења цементног клинкера и додатака у млину цемента.

Одговорено је да је додат опис млевења цементног клинкера пре поглавља 3.2.1.5 Паковање и отпрема и то као ново поглавље: Млевење цементног клинкера и додатака - добијање цемента.

12. У поглављу 3.4.1 осим емисија у ваздух, потребно је обратити пажњу И на потенцијално загађење земљишта и на повећање нивоа буке у фази извођења радова.

Одговорено је да је у поглављу 3.4.1 Емисије током претходних радова додат нови поднаслов 3.4.1.2 Земљиште где је описано потенцијално загађење земљишта.

У поглавље 3.4.1 - Емисије током претходних радова додат је нови поднаслов 3.4.1.5 Бука током претходних радова. Извршено је моделовање буке. Резултати су приказани графички у виду контурних дијаграма који приказују просторни распоред нивоа буке.

13. У поглављу 3.4.2.1, на 79. страни наводи се да гранична вредност емисије прашкастих материја износи 50 mg/Nm^3 , према најбољим доступним техникама (BAT) у цементној индустрији. Међутим, према документу Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Production of Cement, Lime and Magnesium Oxide (2013) поглавље 4.2.5, као и према Уредби о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС", бр. 111/15 и 83/21), Прилог 1 - Граничне вредности емисија за одређене врсте постројења, Део III Минерална индустрија, 1. Постојења за производњу цемента и цементног клинкера, Табела 35 гранична вредност емисије прашкастих материја износи 20 mg/Nm^3 . С тим у вези, извршити измене у целој Студији.

Напомена: Носилац пројекта приликом спровођења гаранцијских мерења емисије прашкастих материја на емитеру силоса врућег брашна треба да има у виду да се у

документу Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Production of Cement, Lime and Magnesium Oxide (2013) у поглављу 4.2.5.2, за емисије прашина које настају при радовима којима се ствара прашина, осим емисија које настају при паљењу и хлађењу пећи и главним поступцима млевења, као БАТАЕЛ (тј. нивои емисије достижни применом најбољих доступних техника) наводе вредности које су мање од 10 mg/Nm^3 , као просек током периода узорковања (узорковање траје најмање пола сата). Такође, у референтном документу који се односи на емисије из складишта - Reference Document on Best Available Techniques on Emission from Storage (July 2006) (тј. Референтни документ о најбољим доступним техникама за емисије из складишта), у поглављу 5.3.2, за затворена складишта, у зависности природе и (врсте) ускладиштеног материјала, дефинисани су нивои емисија повезани са најбољим доступним техникама који износе од $1-10 \text{ mg/Nm}^3$.

Одговорено је да је начињена грешка. Уместо 50 mg/m^3 треба да стоји 5 mg/m^3 .

Спорни део текста, који је поред ове грешке био и конфузно написан, је замењен следећим текстом: "Филтер је типа SKDB 08/14-1,1-01 произвођача опреме Scheuch са вентилатором снаге $7,5 \text{ kW}$ и запреминским протоком ваздуха $3700 \text{ m}^3/\text{h}$. Такође, према техничкој спецификацији произвођача филтера, максимална гарантована концентрација прашкастих материја износи 5 mg/m^3 , што је у складу са најбоље доступним техникама ([Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Production of Cement, Lime and Magnesium Oxide] и [Reference Document on Best Available Techniques on Emissions from Storage]) и гарантује поштовање горње граничне вредности за емисије прашкастих материја прописаних домаћим законодавством: [Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС“ бр. 111/2015 и 83/2021)], Прилог 1, Део, Део III, Минерална индустрија, 1. Пстројења за производњу цемента и цементног клинкера, Табела 35 гранична вредност емисије прашкастих материја износи 20 mg/Nm^3 ." Поред тога, напомена из примедбе, која је одлично написана, је убачена у поглавље 8 (страница 158-159) и поглавље 9 (страница 162) одмах после текста: "Носилац пројекта ће покренути поступак ревизије Интегрисане дозволе са циљем одређивања граничне вредности емисије за нови емитер - филтер силоса врућег брашна. До тада је потребно поштовати граничне вредности из Уредбе: [Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС“ бр. 111/2015 и 83/2021)]:

– Прилог 1, Део III, Минерална индустрија, 1. Пстројења за производњу цемента и цементног клинкера.

– Прилог 2. Опште граничне вредности емисија, Граничне вредности су прописане за суви отпадни гас, под нормалним условима: $T=273,15 \text{ K}$ и $R=101,3 \text{ kPa}$."

У наведеном тексту је још прецизирано да се ради о Табели 35 гранична вредност емисије прашкастих материја која износи 20 mg/Nm^3 .

Последица ове грешке је и чињеница да је моделовање атмосферске дисперзије (6.3.11.1 Моделовање прашкастих материја) извршено у односу на погрешну граничну вредност од 50 mg/Nm^3 . Због тога је поновљено моделовање са исправном граничном вредношћу од 20 mg/Nm^3 . Наравно, унапред је јасно да ће добијене вредности бити још мање, али из принципијелних разлога, ово је неопходно.

14. VOC – лако испарљива једињења (а не „лако испарљиве твари“) - 80. страна.

Одговорено је да је исправљено.

15. Подаци о емисијама и емитерима за цео комплекс фабрике цемента нису предмет Студије, те их треба уклонити из поглавља 3.4.2 и евентуално пребацити у поглавља 5 или 9.1. Такође, нема потребе наводити резултате мерења из 2017. - 2020. године, већ треба приказати резултате из 2022. године. Мерења емисија загађујућих материја у воде у току редовног рада за цео комплекс која су наведена у поглављу 3.4.2.2, треба преместити у поглавље 5 или 9.1. као и мерења нивоа буке у августу 2021. године (поглавље 3.4.2.3). У овом делу, где се описује бука које се очекују реализацијом предметног пројекта, треба дати податке везане за буку која ће потицати од рада силоса врућег брашна.

Одговорено је да су избрисани резултати мерење из 2017-2020. године.

Избрисани су и резултати мерења квалитета амбијенталног ваздуха из 2017. године из поглавља 5. Једино је остављен [Извештај о испитивању амбијенталног ваздуха, Институт за заштиту на раду а.д. Нови Сад, мај 2020.] пошто је на граници од три године.

Резултати мерење из 2022. године су пребачени у поглавље број 5 и приказани су најважнији резултати.

Мерења емисија загађујућих материја у воде у току редовног рада за цео комплекс су пребачена у поглавље 5 као посебан поднаслов 5.6 Отпадне и дренажне воде.

Мерења нивоа буке у августу 2021. године је пребачено у поглавље 5 као посебан поднаслов 5.11 Бука, интензитет вибрација, топлоте и зрачења.

У поглавље 3.4.2 - Емисије током редовног рада додат је нови поднаслов 3.4.2.3 Бука током редовног рада. Извршено је моделовање буке током редовног рада. Резултати су приказани графички у виду контурних дијаграма који приказују просторни распоред нивоа буке.

16. На 121. страни стој и да је регистрован један значајан аспект животне средине (који има ризик $R > 5$), који је приказан у табели 33, а у табели и даљем опису стоји даје $R = 3$.

Одговорено је да је исправљено.

17. У поглављу 7 није обрађена ни једна удесна ситуација која би евентуално могла да се догоди.

Одговорено је да су обрађене две удесне ситуације: Сценарио 1 и Сценарио 2.

Сценарио 1: Континуална неконтролисана емисија прашкастих материја из филтера силоса врућег брашна услед квара на опреми.

Брзина емисије: 0,4 g/s – 100 пута већа у односу на емисије током редовног рада.

На основу редовних извештаја о мерењима емисије прашкастих материја из емитера фабрике цемента, просечни масени проток прашкастих материја износи око 0,004 g/s.

Трајање емисије: континуално.

Време усредњава 1 h, 24 h и једна година.

Моделовање дисперзије прашкастих материја је извршено под свим осталим идентичним условима. Резултати су приказани табеларно и графички.

Сценарио 2: Неконтролисана емисија прашкастих материја из филтера силоса врућег брашна услед квара на опреми у трајању од једног сата.

Брзина емисије: 0,4 g/s – 100 пута већа у односу на емисије током редовног рада.

На основу редовних извештаја о мерењима емисије прашкастих материја из емитера фабрике цемента, просечни масени проток прашкастих материја износи око 0,004 g/s.

Трајање емисије: 1 сат.

Период усредњава 1 час.

За моделовање овако специфичног сценарија коришћен је модул који омогућава унос варијабилних емисија извора. Брзина емисије извора се мења уношењем коефицијената који

је повећавају или смањују. У овом случају, како бисмо се што више приближили реалности, променљива брзина емисије је дефинисана на следећи начин:

- брзина емисије током редовног рада износи 0,004 g/s
- у првом сату долази до акцидента и брзина емисије се нагло повећава за 100 пута у односу на емисије током редовног рада;
- претпоставља се брза реакција, тако да је у другом сату брзина емисије увећана за 50 пута;
- у трећем сату, брзина емисије је увећана за 10 пута;
- у четвртном сату је успостављен редован рад;

За дисперзију загађујућих материја у атмосфери пресудну улогу имају метеоролошки услови. Тај ефекат је посебно изражен у кратким временски периодима. У овом случају, дисперзију ће пресудно одредити брзина и смер ветра баш у сату акцидента. Пошто у петогодишњем периоду моделовања има преко 40000 сати, поставља се питање који сат одабрати?

За "први сат" је одабран први сат после поноћу у понедељак.

За период моделовања су одабрана 4 годишња доба: пролеће, лето, јесен и зима.

То значи да су израчунате концентрације за прва четири сата после поноћи сваког понедељка, током сваког годишњег доба у периоду моделовања од 5 година. Прва максимална вредност за период усредњавања од једног сата је приказана табеларно и графички.

18. Из поглавља 8 уклонити све мере које се не односе на предметни пројекат изградње и рада силоса врућег брашна (нпр. мера која се односи на редовну контролу складишта петрол кокса).

Одговорено је да су из поглавља 8 уклоњене све мере које се не односе на предметни пројекат изградње и рада силоса врућег брашна.

19. У оквиру поглавља 8, обавезати Носиоца пројекта да пројектује и изгради мерна места за мерење емисије из емитера силоса врућег брашна у складу са критеријумима који су дати у Уредби о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Сл. гл. РС", бр. 5/16) и захтевима и препорукама стандарда SRPS ISO EN 15259 i SRPS ISO 9096.

Одговорено је да је у поглављу 8.3 Планови и техничка решења заштите животне средине (рециклажа, третман и диспозиција отпадних материја, рекултивација, санација и др.) утврђена обавеза носиоца пројекта:

"Обавезује се носилац пројекта да пројектује и изгради мерна места за мерење емисије из емитера силоса врућег брашна у складу са критеријумима који су дати у Уредби [Уредба о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС", бр. 5/2016)] и захтевима и препорукама стандарда SRPS ISO EN 15259 i SRPS ISO 9096;"

20. У поглављу 11, као и у 12. поглављу, у делу „Одрицање од одговорности" се наводи да се мултидисциплинарни тим за израду студије одриче од одговорности за евентуалне последице проистекле из чињенице да неке информације нису биле доступне тиму. Навести које информације нису биле доступне мултидисциплинарном тиму за израду предметне студије.

Одговорено је да се ради о стандардној и уобичајеној заштитној формулацији.

Све тражене информације су добијене.

21. У пратећој документацији која је достављена уз Студију налази се Обавештење надлежног органа Министарства заштите животне средине бр. 353-02-02668/2022-03 од

09.08.2022. у коме је тражено да се допуни захтев за давање сагласности на Студију процене утицаја у складу са законском регулативом. Увидом у достављену Студију може се закључити да је Носилац пројекта доставио верзију студије која је урађена и потписана пре овог обавештења, у којој назив не одговара називу утврђеном Решењем којим је одређен обим и садржај студије и у којој су у поглављу 13.2 наведени Локацијски услови и услови других надлежних органа из 2019. године. У пратећој документацији налазе се нови Локацијски услови и услови других надлежних органа из октобра 2022. године који су издати по основу Идејног решења које је израђено од стране пројектантске куће Институт за рударство и металургију Бор у септембру 2022. и то све после израђене Студије.

У складу са наведеним потребно је у потпуности преуредити студију тако што ће носити тачан назив прописан Решењем о утврђивању обима и садржаја и у којој ће бити наведено да је студија урађена према новим Локацијским условима и условима других надлежних органа и новој пројектној документацији која је усклађена са новим Локацијским условима, коју треба приложити уз преуређену студију. Такође преуређену студију треба ослободити непотребних прилога попут локацијских услова и услова других надлежних органа из 2019 и извештаја о мерењима (мониторинг) која су старија од 3 године.

Одговорено је да је наслов студије исправљен.

Студија је преуређена и усклађена са новим Локацијским условима из октобра 2022.године и условима других надлежних органа, као и са новим ИДР-ом (Идејно решење, Силос врућег брашна на КП бр. 2226, КО Поповац, Моравацем Д.О.О., сеп-2022.) на основу којег су прибављени нови Локацијски услови.

Novi Lokacijski uslovi i novi IDR su dostavljeni u prilogu.

Стари Локацијски услови и услови других надлежних органа из 2019. године су потпуно избачени из студије као и из прилога. У прилогу се достављају само нови Локацијски услови.

Студија је ослобођена података о мерењима која су старија од 3 године.

22. На страни 29 у пасусу 2 потребно је навести тачан назив и број важећег планског документа и то на следећи начин: „Измене и допуне плана детаљне регулације фабрике цемента Холцим Србија д.о.о. у Поповцу („Сл. лист Општине Параћин“, бр. 18/08)“.

Одговорено је да је исправљено.

23. У поглављу 3.2.1 Опис процеса производње цемента у фабрици Моравацем нигде није назначено место и улога силоса Врућег брашна у технолошком процесу производње цемента који је предмет ове студије.

Одговорено је да је место и улога силоса врућег брашна у технолошком процесу производње цемента детаљно описано непосредно пре поглавља 3.2.1, у поглављу 3.2, где су још додата појашњења у складу са примедбом број 10. Поглавље 3.2.1 описује само постојећи процес производње цемента у фабрици Моравацем.

24. Потребно је у потпуности кориговати поглавље 3.4.2.1 Емисије у ваздух током редовног рада и у истом приказати само емисије са емитера који припада предметном пројекту Силос врућег брашна. Остали део текста брисати из овог поглавља и приказати га у поглављу 5. Скреће се пажња обрађивачу да је непотребно приказивати податке о емисијама старијим од 3 године јер немају суштински значај, а оптерећују студију. Odgovoreno je da je primedba već sadržana u primedbi broj 15.

Избрисани су резултати мерење из 2017-2020. године.

Избрисани су и резултати мерења квалитета амбијенталног ваздуха из 2017. године из поглавља 5. Једино је остављен [Извештај о испитивању амбијенталног ваздуха, Институт за заштиту на раду а.д. Нови Сад, мај 2020.] пошто је на граници од три године.

Резултати мерење из 2022. године су пребачени у поглавље број 5 и приказани су најважнији резултати.

25. Потребно је у потпуности кориговати поглавље 3.4.2 и у истом навести податке о изворима буке који су саставни део предметног пројекта Силос врућег брашна.

Наведени текст пребацити у поглавље 5.

Одговорено је да је иста примедба садржана у примедбама број 15, 25 и 35.

Мерења нивоа буке у августу 2021. године је пребачено у поглавље 5 као посебан поднаслов 5.11 Бука, интензитет вибрација, топлоте и зрачења.

У поглавље 3.4.2 - Емисије током редовног рада додат је нови поднаслов 3.4.2.3 Бука током редовног рада. Извршено је моделовање буке током редовног рада. Резултати су приказани графички у виду контурних дијаграма који приказују просторни распоред нивоа буке.

26. У поглављу 5 није обрађено постојеће стање нивоа буке, интензитета вибрација, топлоте и зрачења.

Одговорено је да Члан 6. Правилника о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69 од 9. августа 2005.) прецизно дефинише садржај поглавља 5.:

"Опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику услед извођења предложеног пројекта обухвата нарочито:

- 1) становништво;
- 2) фауну и флору;
- 3) земљиште, воду и ваздух;
- 4) климатске чиниоце;
- 5) грађевине, непокретна културна добра, археолошка налазишта и амбијенталне целине;
- 6) пејзаж;
- 7) међусобни однос наведених чинилаца."

Бука, интензитет вибрација, топлоте и зрачења се уопште не помињу.

Исти захтев је садржан и у примедбама број 15, 25 и 35.

У циљу испуњавања овог захтева, који је садржан у чак четири примедбе, поглавље 3.4.2.3 Бука је пребачено у ново поглавље 5.11 Бука, интензитет вибрација, топлоте и зрачења.

Нема података о интензитету вибрација, топлоте и зрачења.

27. Потребно је поглавље 8 прилагодити предметном пројекту и дефинисати мере које се конкретно односе на Силос врућег брашна. Овако обрађено поглавље је непотребно оптерећено преписивањем мера и података из Интегрисане дозволе и није употребљиво за надлежног инспектора.

Одговорено је да је иста примедба садржана у примедбама број 18, 27 и 37.

Из поглавља 8 су уклоњене све мере које се не односе на предметни пројекат изградње и рада силоса врућег брашна.

28. У поглављу 9.1 потребно је предвидети мерење нултог стања земљишта и подземних вода на локацији будућег Силоса врућег брашна, с обзиром да је предмет овог пројекта изградња новог објекта на локацији која се већ дуже времена користи за активности производње цемента, како би се знало њихово стање пре почетка рада овог објекта (видети члан 30 Закона о заштити земљишта).

Одговорено је да је у поглавље 9.1 додат следећи текст: "Обавеза носиоца пројекта је да пре почетка рада пројекта изврши мерење нултог стања земљишта и поцемних вода на локацији будућег Силоса врућег брашна, с обзиром на то да је предмет овог пројекта изградња новог објекта на локацији која се већ дуже времена користи за активности производње цемента, како би се знало њихово стање пре почетка рада овог објекта (члан 30 [Закон о заштити земљишта (Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 112/2015 од 30.12.2015. године, а ступио је на снагу 7.1.2016.)])."

29. У поглављу 13.2 потребно је наведену законску регулативу која се односи на воде допунити Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 67/2011, 48/2012 и 1/2016) и Правилником о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима ("Службени гласник РС", бр. 33/2016. године).

Одговорено је да је допуњено у оквиру одговора на примедбу број 4.

30. Студија која је достављена ТК носи датум јул 2022, а допуне захтеване од стране надлежног органа касније датуме, па је потребно у потпуности преуредити студију и у погледу наслова и у погледу усклађености саме студије са Локацијским и условима надлежних органа.

Одговорено је у оквиру одговора на примедбу 21. Студија је преуређена и усклађена са новим Локацијским условима из октобра 2022.године и условима других надлежних органа, као и са новим ИДР-ом (Идејно решење, Силос врућег брашна на КП бр. 2226, КО Поповац, Моравацем Д.О.О., сеп-2022.) на основу којег су прибављени нови Локацијски услови. Нови Локацијски услови и нови ИДР су достављени у прилогу. Наслов студије је такође исправљен.

31. У поглављу 2 - Сliku 9 преклопити са картом локације како би се видео утицај струјања ветрова, што важи и за слику 15, и 45 при чему објаснити разлике у струјању ветрова на овима сликама.

Одговорено је да су све три слике преклопљене преко карте локације. Слика 9 – график руже ветрова је нацртан поново на основу података из Табеле.12 тако да се сада види и брзина ветра. Ружа ветрова приказана на слици 15 добијена је на бази моделованих података са портала www.meteoblue.com за локацију Поповац (43.91, 21.5, 195 мнв). Руже ветрова које су приказана на сликама 9 и 45 добијене су на бази измерених вредности са метеоролошке станице у Ћуприји која је удаљена око 11 km. То је разлог одређеног неслагања руже ветрова добијене на бази моделованих података, која је оријентисана у правцу исток-запад, са ружама ветрова добијених на основу измерених вредности које су оријентисане у правцу југоисток-северозапад.

Напомена: бројеви слика и табела су из неизмењене студије.

32. У поглављу 3.4.1 - колике су емисије услед кретања грађевинских машина и камиона током изградње објекта, не само услед сагоревања горива.

Одговорено је да је у поглавље 3.4.1 - Емисије током претходних радова је додат нови поднаслов 3.4.1.4 Емисија прашине са градилишта током претходних радова.

Прорачун емисије прашине са градилишта током претходних радова је урађен помоћу емисионих фактора. Резултати су приказани табеларно. Моделовање атмосферске дисперзије честица прашине извршено је према методологији описаној у поглављу 6.3.11- Моделовање атмосферске дисперзије загађујућих материја. За брзину емисије коришћењу су емисиони фактори.

Моделовања укупних суспендованих честица је извршено за два периода усредњавања: 24-HR и ANNUAL за које постоје прописане граничне вредности (за 1- HR нису прописане граничне вредност).

Поред тачкастих извора емисије могуће је моделовати и друге типове извора као што су линијски, површински, запремински и др. У овом случају извор емисија честица је површина градилишта. Зато је коришћен површински извор (Area Sources) који је креиран за моделовање приземних емисија са различитих површина (као на пример са складишних гомила на отвореним складиштима прашкастих материјала и слично) при чему не долази до настајања перјанице као што је то случај код тачкастих извора.

Резултати моделовања су приказани графички:

– Контурним дијаграмима који приказују просторни распоред концентрација укупних суспендованих честица;

– Линијским графицима који приказује попречни пресек концентрација укупних суспендованих честица у зависности од растојања;

33. У поглављу 3.4.2 и поглавље 3.6 ВАТ закључци за цементну индустрију дефинишу ВАТ-АЕЛ као $<10-20 \text{ mg/Nm}^3$, а при коришћењу врећастих филтара и ниже вредности, тако да вредност од 50 mg/Nm^3 није одговарајућа. Постојећа Уредба о ГВЕ загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање ("Сл. гласник РС", бр. 111/2015 и 83/2021) такође прописује 20 mg/Nm^3 .

Одговорено је да је примедба већ садржана у примедби број 13.

Начењена је грешка. Уместо 50 mg/m^3 треба да стоји 5 mg/m^3 .

Спорни део текста је уклоњен и замењен новим текстом.

Исправка је извршена и у поглављу 3.6.

Детаљан одговор је дат у оквиру одговора на примедбу број 13.

34. У поглављу 3.4.2. - мерења емисије из постојећих емитера нису предмет анализе у овом поглављу већ у поглављу 6 које се односи на утицаје као и поглавље 9 на постојеће стање мониторинга.

Одговорено је да је примедба већ садржана у примедбама број 15 и број 24.

Нажалост, ова примедба је у супротности са наведеним примедбама, којима се захтева пребацивање података о мерењима емисија у поглавље 5, тако да није могуће истовремено испунити захтеве свих примедби.

Поступајући по захтевима наведених примедби, сви резултати мерења емисија су пребачени у поглавље 5.

35. У поглављу 3.4.2 - нема података о генерисању буке током рада новог силоса па је поглавље потребно допунити овим подацима, а уклонити податке који се односе на друге објекте.

Одговорено је да је иста примедба садржана у примедбама број 15, 25 и 35.

Мерења нивоа буке у августу 2021. године је пребачено у поглавље 5 као посебан поднаслов 5.11 Бука, интензитет вибрација, топлоте и зрачења. У поглавље 3.4.2 - Емисије током редовног рада додат је нови поднаслов 3.4.2.3 Бука током редовног рада. Извршено је моделовање буке током редовног рада. Резултати су приказани графички у виду контурних дијаграма који приказују просторни распоред нивоа буке.

36. У поглављу 6 - како је у поглављу 5 приказано, постоји повремено прекорачење концентрација честица у ваздуху, па је у овом поглављу урађен прорачун распрострањања загађујућих компонената у ваздуху при раду фабрике цемента. Показано је да је утицај

комплекса на квалитет ваздуха занемарљив, али се не види да ли се и колико мења квалитет ваздуха баш уградњом предметног објекта.

Одговорено је да је на крају поглавља 6.3.11.1 Моделовање прашкастих материја додат следећи текст:

Анализа резултата

Анализом добијених резултата може се закључити да је утицај пројекта занемарљив. Концентрације укупних суспендованих честица су далеко испод граничних вредности.

Важно је напоменути да модел не узима у обзир остале изворе емисије тако да добијени резултати представљају искључиво утицај (допринос) Силоса врућег брашна на квалитет ваздуха.

За период усредњавања од 24 сата максимална вредност износи $1,53 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и налази се у фабричком кругу 140 метара северозападно од извора емисије. Гранична вредност за укупне суспендоване честице је $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Допринос предметног емитера се може изразити бројчано односом максималне вредности и граничне вредности: максимална вредност чини 1,28% од граничне вредности. Са повећањем растојања од извора емисије концентрације нагло падају. Ван фабричког круга у насељу Поповац падају испод $0,30 \mu\text{g}/\text{m}^3$. За период усредњавања од једне године максимална вредност износи $0,92 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и налази се у фабричком кругу 75 метара североисточно од извора емисије. Гранична вредност за укупне суспендоване честице је $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Допринос предметног емитера се може изразити бројчано односом максималне вредности и граничне вредности: максимална вредност чини 1,31% од граничне вредности. Са повећањем растојања од извора емисије концентрације нагло падају. Ван фабричког круга у насељу Поповац падају испод $0,10 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

На основу наведеног може се закључити да се квалитет ваздуха минималнозанемарљиво погоршава реализацијом предметног пројекта.

37. У поглављу 8 - мере дефинисати за предметни пројекат.

Одговорено је да је иста примедба садржана у примедбама број 18, 27 и 37.

Из поглавља 8 су уклоњене све мере које се не односе на предметни пројекат изградње и рада силоса врућег брашна

По достављању дорађене Студије чланови Техничке комисије су извршили преглед исте па је на другом састанку, који је одржан 23.06.2023. године констатовано да је носилац пројекта поступио у складу са дописом овог органа за допуну предметне Студије, па је Техничка комисија, на основу тога, дала предлог да се изда сагласност на предметну Студију. Закључено је да Студија са техничког аспекта, након извршене дораде/допуне, садржи све неопходне податке и документацију на основу којих се може проценити подобност предвиђених мера за спречавање, смањење и отклањање могућих штетних утицаја на стање животне средине на локацији и ближој околини у току извођења пројекта, у случају удеса и по престанку рада пројекта.

Ради отклањања формално правних недостатака носилац пројекта је дописом од 03.07.2023. године позван да исте отклони. Дана 21.07.2023. године достављене су студије у складу са чланом 16. Закона о процени утицаја на животну средину, па су формално правни недостаци отклоњени.

На основу наведеног, решено је као у диспозитиву.

Решење и предметна Студија о процени утицаја на животну средину су саставни део техничке документације, у складу са чланом 18. Закона о процени утицаја на животну средину.

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ: Ово Решење је коначно у управном поступку. Против истог није допуштена жалба, али носилац пројекта и заинтересована јавност могу покренути управни спор подношењем тужбе Управном суду Београд, Немањина 9, у року од 30 дана од дана пријема овог решења, односно од дана објављивања у средствима информисања.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Александар Дујановић

Доставити:

- Носиоцу пројекта - "Moravacem" d.o.o.,
Бранка Ристића 8, 35 254 Поповац – Параћин
- Сектор за надзор и превентивно деловање у животној средини
- Архиви.